

Ongedeelde Stad Iedereen die kan werkt

Amsterdamse
Branche
Organisatie
Sociaal
Ondernemers

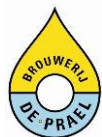
Leden ABOSO en ondertekenaars van “Ongedeelde Stad: Iedereen die kan werkt”

Martin
Heuzeveldt

Menno
Hoekstra

Arno Kooy

Magis020
(BSN, SNWA)

Daan
Ouwens

Hans
Wijnands

Jan Morren

Ruud
Dettmer

*Rainbow
Popcorn*

Hans
Wijnands

Gert-Jan
Dekker

Paul
Malschaert

Janneke
Jansen
op de Haar

Richard
van Eeden
Petersman

Sjoerd van
der Maaden

Ondersteunende organisaties

Mark Hillen

Martin Stam

Hans
van Harten

Antoinette
Kat

© Amsterdamse Branche Organisatie Sociaal Ondernemers (ABOSO)

Amsterdam, 6 maart 2014.

Redactie: Gert Dijkstra, Martin Heuzeveldt, Mark Hillen, Menno Hoekstra, Arno Kooy, Daan Ouwens, Hans Wijnands.

Samenvatting

De gemeente staat voor een grote uitdaging in het aan het werk krijgen van Amsterdammers met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt. De ambities zijn hoog: meer mensen in een passende arbeidsmatige omgeving plaatsen. Tegelijkertijd is er minder geld. Dus streeft de gemeente naar het beperken van de begeleidingskosten, de loonkostensubsidie en andere uitkeringen en het verminderen van de administratieve uitvoeringskosten.

Sociaal ondernemers kunnen als marktpartij een belangrijke bijdrage leveren aan de oplossing van dit vraagstuk. De sociaal ondernemers hebben werkgelegenheid tot doel en zijn gespecialiseerd in het werken met mensen die niet vanzelf in een reguliere werkomgeving tot hun recht komen.¹

De gemeente wil omstandigheden creëren waarin deze marktpartij maximaal de ruimte krijgt, zodat deze sector kan bloeien en groeien. Op dit moment gaat het juist de andere kant op.

De sociaal ondernemers hebben zich dan ook verenigd in de Amsterdamse Branche Organisatie Sociaal Ondernemers i.o. (ABOSO) om een effectieve gesprekspartner van de gemeente te kunnen zijn, met de wens om met de gemeente afspraken te maken die resulteren in een positief en stimulerend sociaal ondernemersklimaat met als gezamenlijke doelstelling: “meer kwetsbare mensen aan het werk en het realiseren van lagere uitvoeringskosten”.² Om te beginnen kunnen deze afspraken onderdeel zijn van de komende coalitiebesprekingen en het -akkoord.

De belangrijkste punten op de agenda:

1. Verbinden met sociaal ondernemers.

De gemeente kan zich verbinden met de sociaal ondernemers als belangrijke marktpartij en gesprekspartner. Start o.a. daartoe een periodiek overleg als wethouder Sociale Zaken en wethouder Economische Zaken.

2. Zorg voor een goed toegankelijke begeleidingsmarkt.

Een begeleidingsmarkt met een duidelijke prioriteit en volgorde. Daarnaast een eenvoudig en eenduidig vergoedingenstelsel voor de begeleiding. Beperk kostbare administratieve drempels. Overweeg één bemiddelingsbureau zo dicht mogelijk bij de ondernemers en onderzoek of dit in eigen beheer van ABOSO kan.

3. Creëer een open markt van producten en diensten.

Een open markt waarin het realiseren van werk voor kwetsbare mensen wordt gestimuleerd. Richt het aanbesteding- en social return beleid van de gemeente zodanig in dat de sociaal ondernemers tenminste een gelijkwaardige marktpositie krijgen. Mobiliseer de mogelijkheden van de gemeente om andere marktpartijen open te stellen voor sociaal ondernemers, zowel de semioverheid als de commerciële markt.

4. Versterken van sociaal ondernemers.

Inzet kan zijn dat sociaal ondernemers zich kunnen ontwikkelen tot gelijkwaardige partners op de markt. Gebruik daartoe het “Investeringsfonds Sociale Firma’s” o.a. als basis voor een waarborgfonds dat financiering van sociale firma’s c.q. sociaal ondernemers ondersteunt.

¹ Het begrip ‘sociaal ondernemer’ wordt normaal gebruikt voor alle ondernemers die hun maatschappelijke missie voorop hebben staan, in deze publicatie hebben we het enkel over ondernemers die tot voornaamste doel hebben het bieden van zinvol en passend werk aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Zie pagina 13 voor een verdere toelichting.

² De ‘Amsterdamse Branche Organisatie Sociaal Ondernemers (afgekort ABOSO) is nog in oprichting (i.o.). Leden van ABOSO nemen deel aan het Amsterdams Platform Sociale Firma’s, onder regie van De Omslag.

In gesprek

De sociaal ondernemers zetten zich in voor een stad waarin iedereen die kan werkt. De gemeente Amsterdam staat voor dezelfde doelstelling; namelijk “alle Amsterdammers met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt, die (een deel van de week) kunnen werken, ook echt aan het werk krijgen”. De uitdaging voor de gemeente is om deze ambitieuze doelstelling te realiseren met minder geld. Dit als gevolg van o.a. de aankomende nog onzekere gevolgen van participatie- en quotumwet. De gemeente streeft naar het beperken van de begeleidingskosten, van de loonkostensubsidie en andere uitkeringen, als mede het verminderen van de administratieve uitvoeringskosten. Tegelijkertijd moeten meer mensen in een passende arbeidsmatige omgeving worden geplaatst.

Sociaal ondernemers, ook wel sociale firma of ‘work integration social enterprise’ (WISE) genoemd, kunnen als marktpartij een belangrijke bijdrage leveren aan de oplossing van dit vraagstuk, zoals ook door de gemeente wordt bevestigd in de door de gemeenteraad aangenomen motie voor een “Investeringsfonds Sociale Firma’s” (2013).

Sociaal ondernemers hebben werkgelegenheid tot doel en zijn gespecialiseerd in werken met mensen die niet vanzelf in een reguliere werkomgeving tot hun recht komen.

Met het actief inzetten van sociaal ondernemers bespaart de stad geld en organiseert zij effectiever meer werk voor de doelgroep van Amsterdammers met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt. Dan gaat het over min. ca. 42.000 tot 50.000 Amsterdammers; waarvan de meesten (nog) geen toegang hebben tot zinvol en passend werk.³ Sterker nog, waarvan velen al jaren lang geen zicht hebben op zinvol werk. En soms zelfs nutteloos werk doen. Terwijl velen van hen wel degelijk zinvolle producten en diensten kunnen leveren waar een markt voor wil betalen. Sociaal ondernemers in de stad laten dat al zien en deze beproefde aanpak kan op een nog veel grotere schaal met hen worden ingezet. De gemeente kan omstandigheden creëren waarin de marktpartij van sociaal ondernemers maximaal de ruimte krijgt, zodat deze sector kan bloeien en groeien. Op dit moment gaat het juist de andere kant op. Dat komt vooral door een gebrek aan beleidscoherentie binnen de gemeente, zoals bijv. zichtbaar wordt doordat aan de ene kant er wel beleid is om sociaal ondernemers met een stimuleringsfonds te willen ondersteunen maar tegelijkertijd de gemeente bezig is met het starten van overheidsbedrijven waar ambtenaren van de gemeente zelf traject- en werkbegeleiding organiseren. Dat kan de gemeente effectiever door de markt zelf laten organiseren, in het bijzonder door de sociaal ondernemers.

De sociaal ondernemers hebben zich verenigd in de Amsterdamse Branche Organisatie Sociaal Ondernemers i.o. (ABOSO) om gesprekspartner voor de gemeente te kunnen zijn. De ABOSO i.o. is een initiatief van een aantal ondernemers die ook deelnemen aan het ‘Amsterdams platform sociale firma’s’. Het platform heeft als doel sociaal ondernemen onder de aandacht te brengen in o.a. de zorg en het MKB. En is een plek waar kennis gedeeld kan worden. Daar waar het platform zich richt op het stimuleren van sociaal ondernemerschap in de breedste zin, wil ABOSO een belangenbehartiger zijn voor sociaal ondernemers. Beiden gericht op een goed ondernemersklimaat in Amsterdam voor deze nieuwe nog jonge sector. De overtuiging en ambitie van de sociaal ondernemers is om met de voorliggende agenda een substantieel groter deel van de doelgroep zinvol en passend aan het werk te krijgen. Wat ABOSO betreft kan dat gesprek nu gestart om de voorstellen samen met de gemeente nog in 2014 concreet uit te werken.

³ Uitkeringen in Amsterdam (2013): totaal uitkeringen DWI (vnl. WWB) is 37.576 [bron: DWI, 2013] waarvan 56,2% ofwel 21.118 mensen drie jaar of langer bijstand heeft; totaal uitkeringen WAO, WIA, WAZ en Wajong is 38.577 [bron: UWV, 2013] waarvan 24,1% ofwel 9.303 mensen deels arbeidsgeschikt; totaal uitkeringen Wsw (beschut, begeleid en gedetacheerd) is 4.052 personen omgerekend 3.425 naar fte (excl. arbeidshandicap) [bron: Panteia, 2013] waarvan 84% matig gehandicapt ofwel 2.867 fte; totaal uitkeringen CiZ BG (begeleiding/dagbesteding, AWBZ) is 9.370 [bron: CiZ, 2013] op een totaal van 30.945 cliënten met een geldige indicatie voor AWBZ-zorg (incl. PV, NG, BH, enz.). Dat tezamen telt op tot een specifieke doelgroep (voor de sociaal ondernemers) met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt van 21.118+9.303+2.867+9.370 = 42.658 (Amsterdam, 2013). Als ook werklozen langer dan 1 jaar in de bijstand daar bij worden opgeteld (nog eens 7.741 mensen) komt dat uit op 50.399 personen (Amsterdam, 2013).

Inzet

De inzet van sociaal ondernemers in de stad Amsterdam is het bieden van toegang naar werk voor de doelgroep, zijnde de Amsterdammers met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt.⁴ Dat is het 'sociaal' van sociaal ondernemers.

Als elk 'normaal' bedrijf gaan zij bovendien voor het borgen van financiële continuïteit.

In de publicatie van KPMG in opdracht van de gemeente (Sociale Firma's in beeld; 2013) staat de kracht van de sociaal ondernemers treffend verwoord:

- Het bieden van mensenwerk ofwel werk wordt op de mensen aangepast en niet andersom. Daarmee bevorderen de sociaal ondernemers de eigenwaarde van mensen waardoor zij weer gemotiveerd raken om mee te doen.
- Bieden van een divers aanbod, kleinschalig met een onderlinge verscheidenheid, waarin medewerkers zich vrij gemakkelijk kunnen bewegen en zich beter kunnen voorbereiden op regulier werk.
- Bieden van doelmatige dagbesteding en begeleid werken tegen lagere publieke kosten dan zorginstellingen en maatschappelijke organisaties; dit omdat zij een deel van de kosten kunnen dekken uit hun commerciële opbrengsten.⁵

Op dit moment realiseren sociaal ondernemers actief in Amsterdam honderden arbeidsplaatsen voor de doelgroep (in loondienst of bij hen gedetacheerd in begeleid werk).

Belangrijkste inzet voor de sociaal ondernemers is:

- het realiseren van een aanzienlijk groter volume aan arbeidsplaatsen en –trajecten voor de doelgroep;
- tegen (op termijn) lagere uitvoeringskosten voor de gemeente dan in de huidige situatie.

Bovendien kunnen de sociaal ondernemers het volgende aanbieden:

- Arbeidsplaatsen en –trajecten waar gewerkt wordt aan producten en diensten waar daadwerkelijk een markt voor is, waar de werknemers trots (kunnen) zijn op wat ze doen, waarin zij kunnen groeien in voor hen passend werk, soms blijvend in zinvol beschut of begeleid werk en soms ook leidend naar regulier werk.
- Arbeidsplaatsen en –trajecten waar in beginsel iedereen van de doelgroep mee aan de slag kan, van beperkt tot bijna volledig arbeidsproductief.
- Goede werkomstandigheden waarin rekening wordt gehouden met de specifieke arbeidsbeperkingen van de doelgroep; incl. goede werk- en trajectbegeleiding door de medewerkers van de sociaal ondernemers die een vak beheersen; geen hulpverlening. Een 'volwassen' benadering van de werknemers waarin wordt gewerkt met hen als 'normale' medewerkers, hetgeen hen doet groeien in hun zelfstandigheid en indien mogelijk maximaal voorbereidt op regulier werk.
- Goede concurrentie onderling op de markten van producten en diensten waar de sociaal ondernemers voor werken; waardoor zij werken als 'normale' ondernemers; maximaal gaan voor een goede kwaliteit van producten en diensten tegen zo laag mogelijke kosten.
- Een meer leefbare samenleving, met meer kansen voor nieuwe werkgelegenheid, lokale ambachtelijke productie, milieubewust ondernemen en het daadwerkelijk effectief begeleiden van kwetsbare Amsterdammers naar zinvol en/of regulier werk.

⁴ Doelgroep: langdurig werklozen (langer dan een jaar), zowel voor jongeren (tot 27 jaar), volwassenen en ouderen (vanaf 55 jaar) met een beperkte (tot 50%), redelijke (van 50 tot 75%) of nog niet volledige (vanaf 75%) arbeidsproductiviteit; als mede belangrijke groepen met een arbeidshandicap (van medische of sociale aard) zoals uit de GGZ langdurig, OGGZ, multiprobleem jongeren, mensen uit de reclassering, GZ Wajong, GZ SW en GZ NAH.

⁵ De indicatieve business case van KPMG (29 januari 2013) laat zien dat sociaal ondernemers tegen lagere tarieven (kunnen) werken dan bijv. de zorginstellingen, welzijnsorganisaties en gemeentelijke diensten.

De agenda

De ambitie is een “ongedeelde stad en iedereen die kan werkt”. Om dat te realiseren stellen de sociaal ondernemers in Amsterdam een agenda voor met de volgende vier belangrijke agendapunten:

Gezamenlijke ambities en agenda

Om direct in 2014 bij de start van een nieuw college en gemeenteraad te gaan doen:

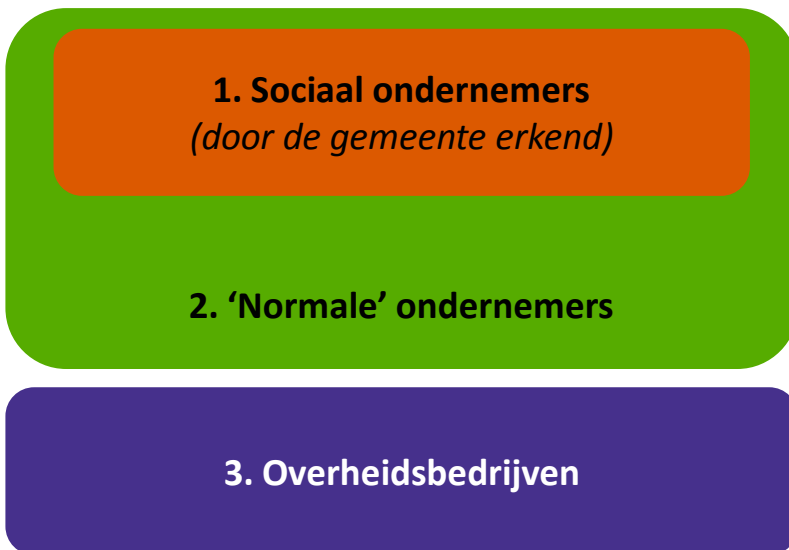
(1) Verbinden met sociaal ondernemers

- a. Direct in gesprek
Start een periodiek overleg met sociaal ondernemers, zowel maandelijks op hoog ambtelijk niveau als ook elk kwartaal met de wethouder Sociale Zaken en de wethouder Economische Zaken.
- b. Elkaar beter en meer (her)kennen
Zorg er voor dat alle diensten en afdelingen van de gemeente Amsterdam, in het bijzonder DWI, alsmede aan de gemeente gelieerde organisaties (met deelneming van de gemeente) goed bekend zijn met de inzet van en de afspraken met de huidige in Amsterdam actieve sociaal ondernemers. Organiseer daartoe gezamenlijke bijeenkomsten van de gemeente met sociaal ondernemers.
- b. Erkenningsregeling
Maak in samenwerking met de sociaal ondernemers een “erkenningsregeling sociale ondernemers Amsterdam” waarin duidelijk is vastgelegd wanneer de gemeente een onderneming waardeert als sociale onderneming. Zie toelichting op pagina 13.

(2) Zorg voor een goed toegankelijke begeleidingsmarkt

- a. Vaste vergoeding- en begeleidingsafspraken per type doelgroep
Gemeente stelt in samenwerking met (sociaal) ondernemers kaderafspraken op waarin per type doelgroep (afhankelijk van de mate van afstand tot de arbeidsmarkt c.q. de mate van arbeidsproductiviteit en eventueel nog afhankelijk van de beperking) voor alle ondernemers uniforme afspraken worden vastgelegd voor de vergoedingen en de begeleidingseisen. Alle gemeentelijke diensten hanteren deze afspraken voor het toewijzen van de doelgroep en passen deze identiek toe in alle contracten met ook alle ondernemingen, zowel 'normale' als 'sociaal' ondernemers. Zie toelichting op pagina 14.
- b. Volgorde in toewijzen van begeleidingswerkplekken en –trajecten.
In het toewijzen of doorverwijzen van Amsterdammers met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt wordt door de gemeente Amsterdam een volgorde aangehouden, waarbij toewijzing/doorverwijzing eerst gebeurt naar de door de gemeente Amsterdam erkende sociaal ondernemers; nadien aan 'normale' ondernemers met ruimte voor deze doelgroepen en ten slotte aan gemeentelijke diensten of daar aan gelieerde organisaties. Alleen op dit punt is dus sprake van een onderscheid tussen type ondernemingen. Samengevat in een schema:

Volgorde toewijzen doelgroep begeleidingsmarkt

Dit is een verantwoorde keuze om de volgende redenen:

- het zijn de sociaal ondernemers die extra investeren in begeleiding van de doelgroep waardoor juist zij effectief hen een werkplek en -toekomst bieden.
- sociaal ondernemers hebben de passie, de competenties, de deskundigheid en ervaring om deze doelgroep goed te begeleiden.
- de traject- of werkbegeleiding bij sociaal ondernemers wordt geheel of deels betaald door commerciële inkomsten van die ondernemers; hetgeen niet het geval is bij gemeentelijke diensten en particuliere bedrijven die niet zelfstandig op de markt opereren. Daarmee bespaart de gemeente (veel) geld.
- bovendien komen de betrokkenen op werkplekken terecht waarin zij meer en eerder, indien dat mogelijk is, zouden kunnen doorstromen naar regulier werk.

NB: de huidige praktijk is vaak net andersom, waarin eerst overheidsbedrijven de kans krijgen om met de doelgroep zelf te gaan werken, daarna 'normale' ondernemers en ten slotte de sociaal ondernemers. Het omdraaien van die praktijk is een verantwoorde keuze en vraagt begrip en aandacht van alle betrokkenen om te doen slagen.

Met sociaal ondernemers meer ruimte voor marktconforme werkplekken tegen lagere kosten

Voor het schilderen van boxgangen in een huurcomplex is een woningcorporatie zeer wel bereid het werk uit te besteden aan Zone3 op basis van een concurrerende offerte en prijs waarin Zone3 de kosten van de ploegleider en materialen heeft opgenomen. De ploegleider van Zone3 begeleidt een team van Amsterdammers met afstand tot de arbeidsmarkt die met behoud van uitkering bij Zone3 op een traject werkzaam zijn (zonder vergoeding voor begeleidingskosten omdat deze uit opbrengsten van de klus kunnen worden betaald).

De woningcorporatie wordt vervolgens benaderd door de Herstelling, een overheidsbedrijf, die een vergelijkbaar team aanbiedt en aangeeft een vergelijkbaar schilderwerk tegen extreem veel lagere kosten te kunnen aanbieden. Alleen de potten verf moeten worden betaald en dan zal de Herstelling de boxgangen nagenoeg gratis gaan schilderen.

De medewerkers van de woningcorporatie reageren enthousiast: voor veel minder geld goede dingen kunnen doen is toch fantastisch! Wat is Zone3 dan toch duur? De manager van de woningcorporatie vraagt zich ernstig af hoe je bijna gratis kunt schilderen en hoe lang de gemeente dit kan betalen. Zone3 ziet met lede ogen toe hoe haar sociale product door een gemeentelijk overheidsbedrijf kapot wordt geconcurrereerd tegen voor de gemeente hogere kosten en niet markt conforme tarieven en werkwijzen.

c. Benut integraal werken op zorg-welzijn-werk

Benut de kansen van de aankomende decentralisaties (in AWBZ-Begeleiding, AWBZ Persoonlijke Verzorging en Jeugdzorg en de nieuwe Participatiewet) en zorg er als gemeente voor dat alle onnodige "schotten" tussen zorg- en werkbudgetten verdwijnen. Voeg deze samen en besteed het beschikbare geld integraal aan Amsterdammers met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt. Sociaal ondernemers zijn juist in staat bijv. zowel GZ, GGZ en langdurig werklozen te activeren (welzijn), te voorzien in een nuttige dagbesteding (zorg) en zo mogelijk toe te leiden naar regulier werk.

d. Sociaal bemiddelingsbureau in eigen beheer

Sociaal ondernemers in Amsterdam bieden aan gezamenlijk een sociaal bemiddelingsbureau in eigen beheer op te zetten, zodat niet de gemeente (noch DWI of Pantar) de doelgroep toewijst aan werkplekken maar dit (voor een belangrijk deel) gebeurt door de sociaal ondernemers zelf (binnen de door de gemeente daar voor vastgestelde kaders).⁶ Het kan dan bijv. gaan om een raamcontract met volumegaranties voor aantallen toe te wijzen en af te nemen arbeidsplaatsen en –trajecten. Met bijv. een meerjarig oplopende doelstelling in aantallen plaatsen en trajecten.

Dit is een verantwoorde keuze omdat sociaal ondernemers weten wat nodig is en kan en juist zij baat hebben bij een adequate en passende doorverwijzing en plaatsing bij één van hen. Bovendien bespaart het de gemeente kosten, zal het aantal mismatches afnemen en verlaagt het de (werk)druk op de gemeentelijk diensten.

Eerste stap is om de mogelijkheden voor een sociaal bemiddelingsbureau onder regie en/of beheer van de sociaal ondernemers samen met gemeente en DWI nader te onderzoeken.

⁶ Zo kan een deel van de taken zoals die nu zijn belegd bij het Werkgeversservicepunt DWI Groot Amsterdam worden uitgevoerd door een sociaal bemiddelingsbureau in eigen beheer bij sociaal ondernemers.

- e. Positieve beloningsprikkel voor de werknemer
 Het komt nu voor dat werknemers uit de doelgroep niet meer dagdelen willen gaan werken omdat zij er dan in de uitkering op achteruit gaan en dit niet wordt gecompenseerd door een vergoeding of beloning. Voorstel is om gezamenlijk met de gemeente na te gaan hoe deze 'perverse' prikkel positief kan worden omgebogen; binnen de ruimte van landelijke kaders en regels.
- f. Belonen van medewerkers die niet op weg zijn naar regulier werk
 Het is van groot belang dat de medewerkers die goed werk bij de sociaal ondernemers verrichten edoch niet kunnen doorstromen naar regulier werk en blijvend zijn aangewezen op begeleid (of beschermt) werk duurzaam bij de sociaal ondernemers kunnen blijven werken. Daarvoor is het nodig dat er een regeling blijft bestaan die dat mogelijk maakt, zowel voor degenen die met behoud van uitkering en een begeleidingsvergoeding bij de sociaal ondernemer werken als ook voor degenen die bij de sociaal ondernemer in dienst zijn met loonkostensubsidie (of loondispensatie); al dan niet aangevuld met een begeleidingsvergoeding.
- g. Op weg naar meer werkplekken in loondienst bij sociaal ondernemers
 Het samen met de gemeente zoeken naar mogelijkheden hoe een groter deel van de doelgroep bij sociaal ondernemers in dienst kan komen. Juist hier is het van belang dat gemeente en sociaal ondernemers een concreet en haalbaar voorstel samen uitwerken, rekening houdend met schaars(er) budget bij de gemeente en beheersbaarheid van risico's bij de sociaal ondernemers. Dit voorstel dient in de tweede helft van 2014 geconcretiseerd te worden.

Hoe de horecamedewerker met 'beperking' bij de brouwerij in loondienst kan komen

Bij Bierbrouwerij De Prael werken ongeveer honderd mensen met een psychiatrische achtergrond: van graan malen, afvullen en etiketteren tot werk als horecamedewerker in het proeflokaal en rondleider; de meesten parttime. Het werken bij de Prael is een duidelijke, zinvolle dagbesteding en kan ook een opstap zijn naar andere functies in met name de horeca. Veelal zijn deze mensen gedetacheerd bij De Prael met behoud van de uitkering AWBZ waarbij ze van De Prael aanvullend een kostenvergoeding ontvangen van € 1,50/uur. Momenteel ontvangt De Prael voor deze medewerkers een begeleidingsvergoeding van orde grootte € 8.-/dagdeel ofwel ca. € 260,-/maand, dat grotendeels wordt besteed aan de kostenvergoeding voor deze medewerker.

De afgelopen jaren zijn bij De Prael diverse detacheringen al omgezet naar betaalde dienstverbanden met een WSW-regeling. Dat kost De Prael dan wel een WML van ruim € 1.600,-/maand (op fulltime basis) maar de beperkte arbeidsproductiviteit wordt gecompenseerd door een loonkostensubsidie (van gem. zo rond de 40%). Die regeling wil De Prael graag kunnen continueren en dat kan ook, zo lijkt het, binnen de regels van de nieuwe Participatiewet.

Anders is het voor een vrijwilliger die een (nu nog) beperktere loonwaarde heeft en bijv. voor drie dagdelen in het kader van dagbesteding bij De Prael werkt en daar van hen een kostenvergoeding voor ontvangt. Voor die medewerker is meer nodig in het geval hij of zij meer dagdelen wil gaan werken of uiteindelijk voor een deel van de week bij De Prael in loondienst kan komen. Dan gaat het om een aanvullende begeleidingsvergoeding en regelingen (van de gemeente) die er voor gaan zorgen dat de medewerker wordt beloond voor de extra inzet in plaats van deels gekort op zijn of haar uitkering (waardoor de betrokkene er per saldo zelfs financieel op achteruit gaat). Alleen dan wordt het beter mogelijk ook de medewerkers met een lagere loonwaarde in dienst te gaan nemen bij De Prael.

(3) Creëer een open markt van producten en diensten

- a. Selecteer werk dat bij uitstek kan worden gedaan door de doelgroep
Richt het aanbesteding- en social return beleid van de gemeente zodanig in dat de sociaal ondernemers tenminste een gelijkwaardige marktpositie krijgen. Ga daarbij eerst na of het werk dat vanuit de gemeente wordt aanbesteed zich goed leent om Amsterdammers met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt aan beschut of begeleid werk te helpen. Besteed dit werk dan met voorrang uit aan de groep van sociaal ondernemers of nodig de groep van (erkende) sociaal ondernemers daar gericht op uit. Gemeente en sociaal ondernemers kunnen gezamenlijk inventariseren om welke werkzaamheden het hier kan gaan.
- b. Creëer aanbestedingsvormen met hoge eisen aan de sociale paragraaf
Maak aanbestedingsregels en besteksvoorwaarden waarin de sociale paragraaf nadrukkelijker wordt beschreven en zwaarder meetelt in de beoordeling van de offerte. Zorg er daarbij voor dat je als gemeente een voorbeeldfunctie vervult. Een beleidsconsistente aanpak vergroot de geloofwaardigheid.
Beloon bovendien sociale ondernemers die zich houden aan de afgesproken sociale voorwaarden (en paragraaf) bij aanbestedingen. Hanteer ook scherpere eisen bij de verantwoording van de uitvoering van de sociale paragraaf. Ga altijd goed na of derden ook doen wat ze beloven, omdat niet altijd partijen de toezeggingen nakomen, bijv. over de 100% baangarantie. En als de sociale doelstellingen onvoldoende worden gehaald moet dat kunnen leiden tot het terugvorderen van een deel van de aanneemsom.
- c. Creëer ruimte bij 'normale ondernemers' voor uitbesteden sociale paragraaf aan sociaal ondernemers
Mobiliseer de mogelijkheden van de gemeente om andere marktpartijen open te stellen voor het werken met sociaal ondernemers, zowel de semioverheid en bedrijven in wonen, welzijn en zorg (zoals woningcorporaties en zorg- en welzijnsinstellingen) als ook de commerciële markt.
Gemeente en sociaal ondernemers kunnen gezamenlijk nagaan hoe 'normale' ondernemers kunnen worden gestimuleerd om de vereisten van de sociale paragraaf uit te besteden aan sociaal ondernemers.
- d. Opknippen van aanbestedingen met tegelijkertijd meerjarige afspraken
Maak de aanbestedingen klein genoeg zodat deze goed zijn uit te voeren door (veelal kleinschaliger werkende) sociaal ondernemers.
Zorg er tegelijkertijd voor dat die aanbestedingen van o.a. de gemeente meerjarig zijn; zodat sociaal ondernemers duurzame contracten kunnen aanbieden aan de kwetsbare Amsterdammers die bij hen werkzaam zijn en bovendien de ruimte krijgen om een complex bedrijfsmodel op te bouwen, complexer in vergelijking met 'normale' ondernemingen.
Tegelijkertijd wordt voorkomen dat de gemeente meer tijd en geld kwijt is aan het inkoopproces. Weliswaar worden de aanbestedingen kleiner maar door ze eveneens meerjarig te maken is per saldo de inkoop niet arbeidsintensiever. Samen met de gemeente kunnen de sociaal ondernemers nagaan wat dit betekent voor de inkoopregels van het aanbesteden door de gemeente.

Kleinschaliger (meerjarig) aanbesteden creëert meer ruimte voor sociaal ondernemen

De Buurtboerderij "Ons Genoegen" in Amsterdam West (onderdeel van De Regenboog) is een prima locatie voor een receptie of vergadering, ook kan zij catering verzorgen. Spijtig genoeg is het tot op heden niet of nauwelijks mogelijk voor de Buurtboerderij om opdrachten middels aanbestedingen te verwerven bij de gemeente omdat hiervoor de capaciteit te klein is. De eisen bij aanbestedingen zijn namelijk van dien aard dat kleinere ondernemingen, zoals de sociaal onderneming Buurtboerderij hier niet mee mogen of kunnen bieden, zoals het cateren van onderdelen voor het restaurant in het gemeentehuis. Het opknippen van aanbestedingen in kleinere onderdelen eventueel in onderaannemerschap is een grote wens. Het zou een prachtige kans bieden voor deze sociaal onderneming om ook middels aanbestedingen opdrachten bij de gemeente binnen te kunnen slepen.

e. ***Creëer geen onnodige overcapaciteit***

Ga als gemeente goed na of voor het uit te besteden werk reeds voldoende capaciteit aanwezig is bij bestaande sociaal ondernemers alvorens hiervoor nieuwe sociale ondernemers voor op te laten richten of te stimuleren (met bijv. prijsvoordelen) of alternatieve routes en capaciteiten in te richten.

Samengevat: benut eerst de capaciteit van bestaande sociaal ondernemers.

Effectief benutten van bestaande capaciteit verstrekt het sociaal ondernemen

In Amsterdam zijn vele kringloopbedrijven actief, waaronder De Lokatie in Noord en Oost. De Lokatie is als sociaal ondernemer tevens werkgelegenheidsbedrijf. Het aanbieden van (meer) werk door De Lokatie aan mensen met bijv. een psychiatrische achtergrond of reeds langdurig in de bijstand hangt sterk af van de afspraken die De Lokatie kan maken met de gemeente, als mede met DWI, Pantar en het Afval Energie Bedrijf.

De gemeente wil graag dat de kringloopbedrijven succesvol zijn waardoor zoveel mogelijk werkplekken ontstaan. De winkels hebben dan een voldoende instroom van goederen nodig. Het huidige beleid van de gemeente werkt precies de andere kant op. De gemeente plaatst steeds meer stortpunten waardoor burgers minder reden hebben om de kringloop op te zoeken. De Gemeente zou veel meer gebruik kunnen maken van de capaciteit van de kringloopbedrijven binnen hun afval beleid. Het kringloopbedrijf vervult een grote rol in het percentage aan product- en materiaalhergebruik. Vreemd is het dat een Kringloopbedrijf voor hun afval zou moeten betalen terwijl er voor deze huishoudelijke afvalstromen reeds door de Amsterdamse burger is betaald via hun afvalstoffenheffing. Meer omzet bij het kringloopbedrijf betekent direct meer werkgelegenheid. Logischer zou zijn om de kringloop een vergoeding te geven voor deze publieke dienst.

Het zou helpen als de werkgelegenheidsdoelstelling in ogenschouw wordt genomen bij het afval beleid, en dat de gemeente meedenkt hoe we gezamenlijk de inwoners van deze stad kunnen benaderen om tot een grotere instroom van spullen te kunnen komen.

(4) Versterk de positie van sociaal ondernemers

a. Medefinanciering uit het investeringsfonds Sociale Firma's

In 2013 heeft de Gemeenteraad van Amsterdam een motie aangenomen (GL, Hoek/Ulichki) op basis waarvan de gemeente € 1,4 miljoen heeft vrij gemaakt voor een "Investeringsfonds Sociale Firma's"; bedoeld voor het "stimuleren en het ontwikkelen van (nieuwe) Sociale Firma's" waarbij het fonds "(incidentele) investeringen, leningen of garantstellingen kan verstrekken aan Sociale Firma's". Onder Sociale Firma's wordt verstaan: "particuliere bedrijven die concurrerend zijn, waarvan een substantieel aantal medewerkers een afstand tot de arbeidsmarkt heeft en die de eventuele winst investeren in de eigen organisatie."

Die definitie sluit aan bij die van de sociaal ondernemers in Amsterdam.

Voorstel is om gezamenlijk na te gaan voor welke (type) investeringen van de huidige sociaal ondernemers actief in Amsterdam medefinanciering door de gemeente vanuit dit fonds mogelijk is.

Bijv. grotere kapitaal investeringen of investeringen in huisvesting.

b. Waarborgfonds sociaal ondernemers Amsterdam

Het gezamenlijk ontwikkelen van een concept voor een waarborgfonds waardoor sociaal ondernemingen werkzaam in Amsterdam directer en/of goedkoper geld kunnen lenen bij banken omdat deze leningen worden gewaarborgd door een door de gemeente Amsterdam ondersteund "Waarborgfond Sociaal Ondernemers Amsterdam".

c. Beperken van onnodige administratieve drempels

Rapportages zijn van belang. Degene die betaalt wil weten of het geld wordt besteed zoals beoogd. Ondersteunende administratie is daarin onontbeerlijk. Met de gemeente willen de sociaal ondernemers nagaan waar de huidige administraties kunnen worden vereenvoudigd, zonder dat dit ten koste gaat van de doelstellingen van die rapportages. Dit scheelt zowel de gemeente als de sociaal ondernemers uiteindelijk een hoop geld en maakt dat de betrokkenen zich beter kunnen richten op het eigenlijke werk. Een groter deel van geld en inzet komt zodoende vrij voor waar we het allemaal voor doen! Bovendien helpt een tijdige betaling van facturen door de gemeente in het voorkomen van onnodige kostbare administraties bij de sociaal ondernemers.

Toelichting

Erkenningsregeling sociaal ondernemers in Amsterdam

De criteria voor 'sociaal ondernemer' in Amsterdam:

- A. De maatschappelijke doelstelling van de onderneming staat voorop; de financiële doelstelling is daar aan ondersteunend.
- B. De onderneming realiseert en levert zelfstandig een dienst of product.
- C. De onderneming is financieel zelfvoorzienend en is daarin beperkt of niet afhankelijk van subsidies of giften.
- D. Minimaal 50% van de inkomsten worden gerealiseerd door de verkoop van producten of diensten aan de markt.
- E. De bedrijfsvoering is sociaal; dit wil zeggen de onderneming is fair naar iedereen, transparant, winstneming door aandeelhouders is redelijk, er is sprake van evenwichtige zeggenschap van alle betrokkenen en de onderneming is zich bewust van zijn ecologische voetafdruk.
- F. Minimaal 30% van de arbeidsplaatsen en/of -trajecten biedt werk voor de Amsterdammers met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt en worden in het werk begeleidt door de sociaal onderneming zelf.

Deze criteria zijn gebaseerd op de definitie zoals wordt gehanteerd door de landelijke organisatie Social Enterprise NL. Met dit verschil dat bij punt D de (lagere) grens uit het KPMG rapport wordt gebruikt, zodat we in deze aansluiten bij de visie van de gemeente. Tevens is punt F toegevoegd.⁷

De gemeente Amsterdam geeft een 'keurmerk' uit aan sociaal ondernemers als zij voldoen aan de criteria. Iedere sociaal ondernemer met keurmerk Sociaal Ondernemers Amsterdam heeft toegang tot de begeleidingsmarkt in Amsterdam en wordt bij aanbestedingen van producten en diensten van de gemeente Amsterdam gewaardeerd als sociaal ondernemer.

De Amsterdamse Branche Organisatie Sociaal ondernemen i.o. (ABOSO) gebruikt dezelfde criteria voor de eigen deelnemers aan het netwerk. Het ABOSO is voornemens zich in de komende periode om te vormen tot een brancheorganisatie die zich blijvend wil verbinden en gesprekspartner wil zijn voor de gemeente bij het uitwerken en implementeren van de voorliggende agenda.

⁷ Criteria A-E zijn ontleend aan de criteria die Social Enterprise NL hanteert, en door hen als zodanig in de Tweede Kamer gepresenteerd (zie <http://social-enterprise.nl/social-enterprise-nl-om-tafel-met-tweede-kamerleden/>). Alle criteria passen binnen de kaders die de Europese Unie hanteert binnen het Social Business Initiative. Criterium F. is eveneens verankerd in de 'directive public procurement' die op 16/01/2014 is aangenomen door het Europees parlement.

Toelichting

Vaste afspraken op de begeleidingsmarkt

Voor een goed toegankelijke begeleidingsmarkt is het van belang dat elke sociaal ondernemer op gelijke en gelijkwaardige wijze de doelgroep kan betrekken (ofwel “inkopen”) bij de gemeente en de gemeentelijke diensten (zoals DWI en via Pantar). Daarin is het de gemeente die eenduidige en heldere eisen stelt aan de begeleiding en daar basis afspraken over kan en wil maken met de sociaal ondernemer. Die heeft daar eveneens baat bij: zonder adequate begeleiding kan iemand niet goed ingezet. Dat alles tegen gelijke vergoedingen ofwel elke sociaal ondernemer ontvangt voor een type doelgroep een identieke vergoeding voor de begeleidingskosten.

Zo wordt een oneerlijke concurrentie op de begeleidingsmarkt tussen sociaal ondernemers voorkomen. Logisch, aangezien de begeleidingsmarkt geen (commerciële) markt is. Concurrentie tussen sociaal ondernemers is er wel – en die is goed en gezond – maar alleen daar waar sprake is van een commerciële markt, namelijk op de afzetmarkt van producten en diensten (o.a. aanbesteed door de gemeente).

Voorstel is dus om te komen tot vaste vergoeding- en begeleidingsafspraken op de begeleidingsmarkt.

De doelgroep van Amsterdammers met een beperking en/of afstand tot de arbeidsmarkt is in te delen naar de aard van de beperking enerzijds en de afstand tot de arbeidsmarkt anderzijds. Voor de uniforme prijs is de aard van de beperking arbitrair en niet goed te bepalen. Dus blijft over een prijs uitsluitend afhankelijk van de mate waarin de persoon een afstand heeft tot de arbeidsmarkt hetgeen redelijk synoniem is met de mate van arbeidsproductiviteit: hoe meer productief, hoe gemakkelijker het is om aan werk te komen (en te blijven).

Een eerste aanzet voor prijzen en afspraken per type doelgroep:

- Maak een onderscheid tussen zorg-, traject- en werkbegeleiding.
Sociaal ondernemers bieden zich aan voor traject- en werkbegeleiding; niet voor de zorgbegeleiding. Trajectbegeleiding vereist duurzame begeleiding op het werk. En bij werkbegeleiding is er sprake van begeleiding gericht op een route naar regulier werk.
- Uniforme begeleidingsvergoedingen: alleen afhankelijk van arbeidsproductiviteit.
Bij traject- of werkbegeleiding kan worden gekozen voor het detacheren van de werknemer bij de sociaal ondernemer (met behoud van de uitkering) of het (tijdelijk) in loondienst nemen van de werknemer bij de sociaal ondernemer (in combinatie met een loon kostensubsidie; conform de nieuwe participatiewet). In beide gevallen kan de begeleidingsvergoeding worden vastgelegd op een uniform maximum, zijnde een nader te bepalen uurtarief, ongeacht de aard van de beperking en uitsluitend afhankelijk van de loonwaarde c.q. de mate van arbeidsproductiviteit van de werknemer. Vanaf een bepaald percentage arbeidsproductiviteit, nader te bepalen in het overleg van gemeente met sociaal ondernemers, loopt de vergoeding voor de begeleiding lineair terug van het maximum naar nul.
- Meer mensen vanuit de doelgroep in loondienst bij sociaal ondernemers.
Sociaal ondernemers streven er naar zo veel mogelijk werknemers uit de doelgroep bij hen in dienst te nemen.
Nodig is het uitwerken van een goede regeling door de gemeente Amsterdam in nauw overleg met de sociaal ondernemers. Van belang is om daarin samen na te gaan wat nodig is voor een goede overstap van het detacheren van werknemers bij de (sociaal) ondernemer (met meestal een begeleidingsvergoeding) naar het in dienst nemen van die werknemers bij de (sociaal) ondernemer met een loonkostensubsidie (en mogelijk aangevuld met een begeleidingsvergoeding).